

Riksdagen
Stenografiska uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2011/12:42

Måndagen den 2 juli

Stenografiska
uppteckningar
2011/12:42

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

**Återrapport från möte i Europeiska rådet den 28–29 juni
2012**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsministern, medarbetarna och ledamöterna
välkomna.

Det gäller en återrapport från Europeiska rådets möte, och
vi siktar på att det kommer att ta ungefär en timme, om det
inte finns några vägande invändningar mot det.

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande, ledamöter av riksdagens EU-nämnd! I
torsdags och fredags förra veckan träffades EU:s stats- och
regeringschefer i Bryssel inom ramen för Europeiska rådet.
På dagordningen stod återigen den allvarliga ekonomiska
situation som Europa befinner sig i.

Överenskommelser kunde nås på en rad viktiga områden.
I kretsen av samtliga 27 medlemsländer diskuterades och
beslutades en tillväxtpakt som listar ett antal åtgärder på så-
väl nationell nivå som EU-nivå för att öka ekonomisk till-
växt och sysselsättning. Dessutom diskuterades den rapport
om djupare integration av den ekonomiska och finansiella
politiken som hade lagts fram av Europeiska rådets ordfö-
rande Herman Van Rompuy tillsammans med kommission-
ens ordförande José Manuel Barroso, ECB:s ordförande Ma-
rio Draghi samt eurogruppens ordförande Jean-Claude
Juncker.

I kretsen av de 17 länder som tillhör eurozonen beslutades
ett antal kortsiktiga åtgärder för att lätta på marknadsstrycket

för de länder som har de allvarligaste ekonomiska problemen.

Den sista utestående knuten för att skapa ett gemensamt europeiskt patent kunde också till slut lösas.

Slutligen hade vi en första kort diskussion om EU:s nästa flerårsbudget. Vi diskuterade också det allvarliga läget i Syrien och situationen i Iran.

Herr ordförande! Den djupa ekonomiska kris som Europa befinner sig i gör smärtsamma avtryck i många länder. Mäniskor har fått se sina löner sänkas år efter år och räntekostnaderna på bostadslån och andra lån stadigt klättra upp till nya rekordnivåer. Samtidigt har de offentliga finanserna i dessa länder urholkats genom växande skuldnivåer och budgetunderskott och därmed också statens förmåga att hjälpa de mest utsatta. Det är faktiskt många människor som vaknar på morgonen utan ett jobb att gå till. Enligt Eurostat gick 24 miljoner män och kvinnor arbetslösa i EU:s medlemsländer i april i år. Över 5 miljoner av dessa är ungdomar som är yngre än 25 år.

Det är tydligt att ju längre krisen varar, desto svårare blir det för de nu arbetslösa att komma tillbaka till arbetsmarknaden. I många fall, framför allt för de äldre, riskerar vi ett permanent utanförskap, ett utanförskap som gör det nästan omöjligt att få inkomster och utgifter i hushållskassan att gå ihop.

Det är därför mycket välkommet att toppmötet har enats om ett antal åtgärder för att försöka vända denna situation, åtgärder som förhoppningsvis kan underlätta för länder att genomföra de strukturreformer som är nyckeln till att Europa ska ta sig ur den ekonomiska krisen.

Herr ordförande! För att lätta på marknadspressen i de hårdast drabbade länderna enades eurozonen om ett antal kortsiktiga åtgärder. Man enades om att lånefaciliteten ESM ska ha möjlighet att rekapitalisera banker direkt när väl en gemensam tillsynsmyndighet för banker har inrättats. Detta ska förenas med vissa villkor som ska formuleras i ett särskilt avtal. Kommissionen kommer inom kort att presentera ett förslag på tillsynsmyndighet som medlemsländerna ska behandla före årets slut.

Dessutom kom man överens om de lån som ska ges till Spanien av ESM:s föregångare, alltså lånefaciliteten EFSF. De ska inte ha företräde före andra lån när de betalas till-

baka. Det ska gälla även när lånen övergår från EFSF till ESM. Detta är givetvis en stor lättnad för övriga långgivare samtidigt som det kommer att belasta långivande länder inom eurozonen hårdare.

Den tredje kortsiktiga åtgärd som man beslutade var att understryka vikten av att ESM intervenerar på andrahandsmarknaden. Under toppmötet på fredagen tillade man att detta ska ske i enlighet med gällande regler.

Herr ordförande! Det stod klart att länder som Italien och Spanien var mycket nöjda med dessa åtgärder, eftersom rekapitaliseringen av banker nu inte helt kommer att läggas till ett lands skuldnivå. Dessutom fick Irland in skrivningar om likabehandling.

Samtidigt är dessa åtgärder förknippade med flera villkor. Till exempel kan den direkta rekapitaliseringen av banker ske först när en gemensam myndighet för banktillsyn har inrättats. Och det kommer att ta tid. Beslut om detta fattas med enhällighet, varför samtliga länder kommer att vara med i förhandlingen, alltså också Sverige, för att sedan ta ställning till om man vill omfattas eller inte.

Även interveneringen av ESM på det som kallas andrahandsmarknaden är förknippad med villkor som ska fastställas i ett särskilt avtal innan intervenering kan äga rum. Det återstår nu att se hur mycket man kommer att insistera på dessa olika villkor och hur snabbt interventionerna kan äga rum.

Herr ordförande! Under nästan alla de senaste toppmötena har jag understrukt vikten av att inte bara fokusera på åtgärder för att minska skuldnivåer och budgetunderskott utan också på att vidta åtgärder för att skapa tillväxt och öka sysselsättningen.

Vid detta toppmöte kunde vi enas om en så kallad tillväxtpakt som listar en rad olika möjliga åtgärder, och vi tycker att pakten uppvisar en bra balans. Från svensk sida har vi fått in bra skrivningar om vikten av nationella strukturreformer, fördjupningen av inre marknaden samt vikten av att utvidga våra handelsrelationer med länder utanför EU. Vi är särskilt nöjda med skrivningen om inre marknaden.

Kommissionen åtar sig att under hösten presentera nya tillväxtåtgärder för att undanröja de återstående hindren för att skapa en verklig inre marknad, särskilt vad gäller den digitala marknaden och nätverksindustrier. Man betonar

också vikten av att genomföra tjänstedirektivet. Kommissionen räknar med att vinster på upp till 330 miljarder euro följer om detta direktiv genomförs fullt ut.

Europeiska rådet gav också sitt stöd till de landsspecifika rekommendationer som kommissionen har föreslagit och som ju finansministrarna och arbetsmarknadsministrarna redan tidigare har behandlat denna månad.

Herr ordförande! Inför toppmötet lades, som jag redan har nämnt, en rapport fram om det framtida samarbetet inom den ekonomiska och monetära unionen. Den består av fyra delar:

För det första: ett integrerat finansiellt ramverk med en gemensam tillsyn av banksystemet, en gemensam insättningsgaranti och avvecklingsfond med målsättningen att skapa en bankunion.

För det andra: ett integrerat budgetärt ramverk med målsättningen att skapa en fiskal union med gemensamt ansvar för skulder.

För det tredje: ett integrerat ekonomisk-politiskt ramverk som bygger vidare på europluspakten och den europeiska terminen.

För det fjärde: skrivningar om de nationella parlamentens och Europaparlamentets roll.

Europeiska rådet tog inte ställning till rapportens olika förslag i sak. Man enades i stället om att be de fyra ordförandena att fortsätta arbetet. I detta arbete ska hänsyn tas till eurozonens uttalande om att inrätta en gemensam tillsynsmyndighet för banker och kommissionens avsikt att lägga fram förslag om detta.

Sverige och flera andra länder underströk vikten av att alla medlemsländer måste vara nära involverade i dessa diskussioner. Förslagen är långtgående och måste på allvar få analyseras och diskuteras i vart och ett av medlemsländerna. Man kom också överens om att medlemsländerna ska involveras i den fortsatta processen och konsulteras regelbundet. En interimrapport kommer att presenteras i oktober och en slutrapport kring detta framläggas före årets slut.

Herr ordförande! Det danska ordförandeskapet lyckades efter ihärdiga ansträngningar att ro i hamn en av de mest segdragna förhandlingarna inom EU-samarbetet, nämligen det europeiska patentet. I över 30 år har försök gjorts för att Europa ska förenkla och reducera kostnaderna för europeiska företag när de vill få sina patent giltiga i samtliga EU:s med-

lemsländer. I dag kostar det mer än tio gånger så mycket att få ett patent giltigt i bara 13 av EU:s medlemsländer jämfört med att få ett patent giltigt i hela USA. Det danska ordförandeskapet lyckades nå en kompromiss i den sista utestående frågan, placeringen av domstolens centrala avdelning. Den avdelningen kommer nu att placeras i Paris med två tekniska underavdelningar som kommer att placeras i München och i London.

Herr ordförande! Europeiska rådet diskuterade kort EU:s nästa fleråriga budgetram. Denna diskussion kommer att fortsätta och intensifieras under hösten vid toppmötet i oktober i förhoppningen att en överenskommelse möjligen ska kunna nås före årsskiftet.

Jag framförde den svenska synen att EU:s budget måste moderniseras och prioritera områden som bidrar till EU:s konkurrenskraft. Från andra länder hördes andra positioner, som i huvudsak går ut på att bevara budgetstrukturen som den är och att välkomna de avsevärda utgiftsökningar som kommissionen har framlagt. Jag kommer att återkomma till nämnden för mer detaljerade diskussioner om den fleråriga budgeten inför toppmötena i oktober och i december.

Herr ordförande! Låt mig till sist nämna några frågor vid sidan av den ekonomiska agendan. Vi diskuterade det mycket allvarliga läget i Syrien. Europeiska rådet fördömer det brutala våldet mot civila och de massakrer som nu äger rum. Vi uppmanar den syriska regimen att omedelbart upphöra med attackerna mot civilbefolkningen och kräver en internationell, oberoende utredning om brott mot internationell rätt och mänskliga rättigheter så att de som är skyldiga kan ställas till svars.

Vi underströk vikten av att regimen genomför Kofi Annans sexpunktsplan och uppmanar oppositionen att enas om principer för en fredlig transition. FN:s säkerhetsråd måste ta sitt ansvar och fatta beslut om mer robusta och effektiva åtgärder.

Vi uttryckte också vår oro över situationen i Iran och landets kärntekniska program. Iran måste leva upp till alla sina internationella förpliktelser, inklusive FN:s och IAEA:s resolutioner.

Slutligen godkändes beslutet att inleda anslutningsförhandlingar med Montenegro den 29 juni.

Därmed är jag redo att besvara nämndens frågor.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket för den redogörelsen! Som vanligt lämnar jag ordet först till vice ordföranden Marie Granlund. Sedan får Gustav Blix ordet och därefter partierna två och två.

Anf. 4 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för rapporten från toppmötet! Inför toppmötet hade vi socialdemokrater synpunkter på det demokratiska hanterandet. En rapport som skulle kunna förändra maktstrukturen i EU på ett väldigt omfattande sätt skulle behandlas, och vi har starka synpunkter på att den typen av papper kommer ungefär en dag innan. Som opposition får vi sitta här och kritisera detta, regeringen har möjlighet att påverka på möten.

Min fråga till statsministern är: Hur hanterar statsministern frågan om det demokratiska underskottet? Nu är det som ett lotteri när det gäller vad som hamnar på vilket toppmöte och vilka frågor som kommer upp. Min fråga är om statsministern har någon möjlighet att påverka detta. Hur driver statsministern de frågorna?

På mötet inför toppmötet fanns det många olika förslag. Man behövde inte älska alla, men ett av dem som i alla fall vi socialdemokrater sade var konstruktivt och bra var finansiell tillsyn och reglering av banksektorn i euroområdet.

Min uppfattning är – och det har jag noterat även i medierna – att statsministern på mötet avvisade detta till fullo. Sedan har jag läst att efter eller under toppmötet statsministern bejakat detta och till och med öppnat för att Sverige ska ingå i den europeiska banktillsynen. Därför undrar jag: Vad är det som har hänt? Vad har fått statsministern att ändra uppfattning så fundamentalt?

Vi tycker att de flesta delarna i tillväxtpakten är bra. Patentfrågan – fantastiskt att den äntligen är löst! Sedan får vi väl småle lite åt att man måste inrätta tre kontor för att lösa frågan, som av en händelse ett i Paris, det andra i London och det tredje i München. Det är väl sådant man får ta för att lösa frågan.

Arbetslösheten är det väldigt bra skrivningar om, framför allt om ungdomsarbetslösheten och att man ska driva på om ett ungdomskontrakt, att ingen ung ska behöva gå arbetslös. Det är oerhört viktigt. Jag kan bara säga att det märks att

man har fått en socialistisk president i Frankrike som driver frågorna. Det är inte enbart högerregeringar längre.

Vi tycker också att det är bra att man öppnar för investeringar via Europeiska investeringsbanken. Det var bra att man underlättade för Spanien och Italien att kunna sänka sina statsskuldsräntor.

Vad gäller den fleråriga budgetramen har vi samma ingång som regeringen, att vi måste vara mycket restriktiva. Jag tycker att det är positivt att man i dokumentet slår fast att sammanhållningspolitiken kan vara ett väldigt viktigt verktyg i att överbrygga klyftor i Europa.

Anf. 5 GUSTAV BLIX (M):

Herr ordförande! Tack statsministern för återrapporten! Inför toppmötet i förra veckan har det dels här i nämnden, dels i medierna i Sverige blossat upp en diskussion om just avvägningen mellan kortsiktiga och långsiktiga åtgärder. Inte minst har Aftonbladet och Dagens Nyheter på ledarplats varit ganska kritiska och haft en del uppfattningar om hur man ska göra detta. Det kan väl sammanfattas som att de tycker att mer välmående och, tycker jag, mer välskötta länder ska ta en större del av ansvaret. Då är det viktigt att poängtera att Sverige sedan lång tid tillbaka är med och bidrar till att lösa den här krisen. Vi gör det via EU, vi gör det via IMF och vi har också gjort det bilateralt vad gäller flera länder.

Självklart kan vi göra mer. Inte minst kan vi bidra med erfarenheter från vår egen finanskris och den banksanering som vi gjorde i början av 90-talet. Vi har flera gånger upprepat behovet av att vi samtidigt behöver vidta förtroendeskapande åtgärder som gör att vi kommer starkare ur den här krisen; vi måste också ha åtgärder på plats som leder framåt. Därför tycker jag att en del av den här debatten är lite bekymmersam.

Aftonbladet skrev till exempel på ledarplats den 28 juni att ”hade Europas politiker från början hanterat problemen i banksektorn och de relativt små länder som hade problem skulle inte krisen spridit sig”. Det tycker jag är en ganska problematisk och också felaktig och vilseledande bild av vad som har hänt. Vi får inte glömma att det här är problem som vi har brottats med länge i Europa.

Frankrike har haft problem med sitt budgetunderskott ända sedan vi började förhandla om patentet för 30 år sedan.

Delar av södra Italien och även andra delar av Europa har stora problem med oreformerade ekonomier. Vi har en demografi som pekar fel i Europa. Vi har ofta problem med höga eller ineffektiva skatter. Vi har ett utbrett slöseri med skattemedel både i EU och i medlemsländerna. Och vi har, som jag tog upp förra gången vi träffades, inför toppmötet, en ekonomisk frihet som sammanvägt i Europa motsvarar Omans eller kommer strax efter Colombia och Costa Rica.

Det här är utmaningar som vi måste ta tag i och de kan inte lösas genom att Tyskland eller för den delen Sverige kortsiktigt håller skutan flytande i ett par år. Tvärtom tror jag att även om man skickar in mycket kortsiktiga åtgärder kommer problemen att komma tillbaka. Vi har ännu inte sett att blickarna riktas mot Frankrike som är ett land med stora strukturella problem, stort budgetunderskott och också en stor statsskuld. De har ännu inte hamnat i den typ av marknadsproblem och marknadsoro som vi har sett i andra länder. Men förr eller senare, om vi inte vidtar åtgärder, finns risken att blickarna också riktas dit. Därför är de slutsatser om åtgärder som nu finns välkomna, både vikten av nationella reformer för tillväxt och europeiska åtgärder vad gäller handel, inre marknad, regelbörda och så vidare.

Som statsministern sade måste vi, om vi ska ha råd med framtiden, både vad gäller demografin och de kortsiktiga åtgärderna, få tillväxten på plats. Statsministern nämnde att tjänstedirektivet ger 330 miljarder euro i inkomster. Det är precis den typen av åtgärder vi behöver för att klara kortsiktiga och också långsiktiga utmaningar. Därför är min fråga till statsministern: Hur bedömer statsministern läget när det gäller att vi inte bara ska tala om handel, inre marknad och reformer utan verkligen få tillväxtskapande åtgärder på plats? Inte minst gäller detta inom den budget som statsministern redovisade. Där talar alla om tillväxt men få är beredda att göra jobbet för att vi ska få resultat.

Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag tror att det framgick redan när jag var här inför detta toppmöte att det här var ett komplicerat toppmöte med väldigt många olika frågor på agendan, med någon sorts blandning av närliggande behov av insatser samtidigt som det blandades med mycket långtgående visionsdokument som kunde ses på flera års sikt. Det är i och för sig

inte omöjligt att man agerar på det sättet, men det var ganska förväntat att många nog i efterhand har haft svårt att analysera vad som egentligen sades och gjordes. Det får man ha respekt för.

Med närvaro följer naturligtvis större möjlighet att förstå hur de olika tankegångarna har sett ut. Jag uppfattade då att EU-nämnden instruerade mig att i grunden vara skeptisk i förhållande till den EMU-rapport i fyra delar som lades fram bara några få dagar före själva toppmötet. Det har jag också framfört. Det syns, om man tittar på slutsatsernas punkt 2 i den engelska versionen där det står Report on EMU, att den fjärde punkten faktiskt är kraftigt omarbetad. Där finns flera skrivningar med referens till behov av demokratisk förankring bland annat hos medlemsstaterna.

Det är också så att vi inte har valt en teknik som vi annars gör när vi får den här typen av rapporter. Vi har inte sagt att vi endorse eller gett sken av att vi redan har tagit ställning, utan det är mycket tydligt att vi inte har gjort det. Det beror på att jag och andra har varit aktiva på mötet för att fullfölja det EU-nämnden sade till mig.

Det som gjort det hela lite komplicerat är att i EMU-rapporten står detta om en bankunion med som en av fyra beståndsdelar. Men ordförandeskapet valde att föra över just den delen i den så kallade tillväxtpakten, och tillväxtpakten var ju mer avsedd för det kortsiktiga. Alltså blandades rapporterna delvis ihop. Det som skulle diskuteras på lång sikt har även förts över i det som är mer kortsiktigt.

För att göra det ännu mer komplicerat satt de 17 stats- och regeringschefer som har euron som valuta på natten efter att vi andra hade lämnat och skrev ett enkelt ensidigt papper, som man måste läsa väldigt noggrant för att förstå hur det är tänkt. Där slår de fast att de kan tänka sig vissa marknadsinterventioner, som jag nämnde i min inledning, men de bygger det på konditionalitet kopplat till att finanstillsynen är på plats, en finanstillsyn som man dessutom hänger upp på en paragraf i Lissabonfördraget som innebär att det krävs enhällighet. Här har alltså 17 stycken suttit och talat om något som alla 27 måste vara överens om. Mycket komplicerat!

Jag hade då att framföra invändningen att vi kanske inte alls tycker att det här är en bra idé. Varför talar man om en europeisk finanstillsyn? Jo, därför att man tänker sig att göra vissa liberaliseringar av marknadsinterventioner – mot vilket

man vill ställa större kontrollåtgärder mot finansiell tillsyn på nationell nivå, som man bitvis misstror. Jag behöver inte peka ut något enskilt land, men jag kan berätta att det inte handlar om Sverige.

I Sverige har vi i stället det omvända. Vi har hög tilltro till vår nationella finanstillsyn utförd av Riksbanken och Finansinspektionen. Alltså är det mer osäkert om detta tillför något av värde för oss. Dessutom är det inte säkert att vi ens kommer att ingå i det område där finanstillsynen får verkan.

Varför har jag då, som Marie Granlund noterat, inte sagt: Vi stänger dörren, ring inte oss, tala aldrig med oss igen! Av det enkla skälet att gör man en europeisk finanstillsyn som är gränsöverskridande för väldigt många länder måste vi analysera det också ur det svenska finansiella systemets utgångspunkt. Det är inte bara att stänga dörren.

Jag kan nämna att vår största bank heter Nordea. Den är alltså svensk-finsk. Jag måste rimligen veta, tillsammans med många andra i landet, vad det får för konsekvenser för Nordea om det kommer en finanstillsyn som täcker eurozonen och därmed Finland och vad det får för återverkningar på banken Nordea. Det är alltså att tillvarata svenska intressen att säga att jag har varit tydlig med vad EU-nämnden har framfört för typ av invändningar och ändå hävda att vi ska vara med i förhandlingar och diskussioner. Så tycker jag att vi alltid ska agera, med mesta möjliga av vårt inflytande eftersom vi anser att vi har kunskaper i detta.

Vi har också anmält att vi i sista hand hävdar vår egen suveräna möjlighet att få stå utanför eller att gå med. Det kommer vi att återkomma till i höst. Det står att i december ska detta förslag komma fram. Vi kommer som sagt att processa det vid åtminstone ytterligare två toppmöten innan vi är framme vid ett beslut. Och jag ska säga det ärligt: Jag vet inte hur bra det blir.

Det är till och med otydligheter kopplade till det eurozonen skrev på natten, vilket jag också påpekade för dem. De skriver nämligen så här när de gör konditionaliteten: "When an effective single supervisory mechanism is established, involving the ECB, for banks in the euro area the ESM could, following a regular decision, have the possibility to recapitalize banks directly."

Låt mig bara tala om hur många otroligt komplicerade ingångar som fanns i den meningen. Man sade alltså att *när*

den nya finanstillsynen är på plats involverar den ECB. Redan det är ett komplicerat besked. Sverige är inte en del av ECB eftersom vi inte har euron. För det andra ”for banks in the euro area”. Här har man då slagit fast att den bara ska gälla eurozonen, trots att alla 27 medlemsländerna har inflytande att kunna påverka om den ska komma till eller inte. Dessutom säger man att det ska möjliggöra för ESM, som dessutom bara är eurozonens instrument.

Jag sade att det är komplicerat. Vi ska vara ödmjuka inför det. Men jag har varit extremt noggrann med att gå igenom både hur det här har påverkan legalt och hur de olika sakerna hänger ihop. Jag uppfattar att jag är där för att tillvarata svenska intressen och samtidigt framföra det som EU-nämnden har sagt. Jag har gjort precis det.

Gustav Blix har en återkommande viktig poäng, och även jag sade att jag tycker att texterna om inre marknaden är väldigt bra. Jag brukar påpeka att jag tror att inre marknaden utlovades redan i Romfördraget 1958. Den är fortfarande inte på plats. Det bygger på att länder ägnar sig åt att kvardröja med protektionism och åtgärder som i realiteten hindrar handel över gränserna. Det gäller varor, men det gäller än tydligare, skulle jag vilja säga, digitalisering och service, alltså mycket av det som vi tror växer fram som nya jobb. Vi påpekar detta hela tiden.

Det handlar till och med om att det som vi har beslutat inte genomförs och att man ska gå tuffare fram med det. Det syns nu också i skrivningarna. Man säger att det *skall* vara tydligare tryck på länder som faktiskt inte genomför det vi redan har beslutat. Det hindrar handeln i Europa och det gör oss svagare som kontinent när vi sedan ska möta andra i ökad konkurrens.

Vad tror jag då om genomförandet? Den som lever får se. Det är åtminstone så att vi nu är rätt många som trycker på och säger att det här förmodligen är ännu mer betydelsefullt än enskilda åtgärder som handlar om att lösgöra en del icke använda pengar i budgeten för att verkligen få genomslag för att påverka tillväxten. Frågan kommer att återkomma.

Anf. 7 KEW NORDQVIST (MP):

Tack för rapporten! Jag har en liten reflexion. Det är att jag hoppas att EU:s politiker har samma engagemang när det

gäller att rädda planeten som de har när det gäller att rädda bankerna.

Jag har också en konkret fråga: Vilka konsekvenser får uppgörelsen för Sverige, hur och när?

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Jag ska också ställa ett par frågor. När statsministern var här inför toppmötet kan man säga att det var en ganska skeptisk stämning och låga förväntningar, nästan uppgivet inför ännu ett toppmöte om den ekonomiska krisen. Men sedan blev det lite andra toner, att det var ett av de mest substantiella toppmötena tror jag att statsministern sade på nattkröken. Han verkade betydligt mer positiv då. Därför uppstår naturligtvis frågan: Vad hände under dessa mellanliggande timmar? Det vore intressant om statsministern kunde säga någonting om var överraskningarna låg och vilka de positionsförskjutningar som man kanske inte hade förutsett var.

Sedan tänkte jag ta upp fortsättningen. En av slutsatserna inför toppmötet var att "Sverige ska delta aktivt i den fortsatta diskussionen för att tillvarata Sveriges intressen och söka förändra förslagen i enlighet med våra invändningar och våra förslag". Jag tycker att det är otroligt viktigt att Sverige faktiskt deltar med full kraft i detta.

Man kan ha två hållningar inför de fortsatta förhandlingarna. Det ena är att man skeptiskt backar in i dem med inställningen att det här är så dåligt att frågan är om vi möjligen kan göra det något mindre dåligt, eller så kan man faktiskt positivt gå in och säga: Vi engagerar oss för detta. Vi ska försöka få det här att fungera och göra vårt allra bästa. Vi ska sätta in våra bästa personer och ge alla resurser för detta.

Det är viktigt att nu fråga statsministern: Hur ser statsministern på Sveriges regerings uppgift inför de fortsatta diskussionerna, inte minst vad gäller det som man kan säga är de tyska villkoren för att låna ut och använda ESM för rekapitalisering och tillsyn av banker på europeisk nivå? Ska Sverige backa in i dessa förhandlingar eller ska vi vara aktiva, positiva och engagerade?

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag önskar att jag hade min miljöpartistiske kollegas förmåga att uttrycka mig kort. Jag är ganska övertygad om att det finns en väldigt spridd övertygelse

bland europeiska ledare om att vi har ett ansvar när det gäller att rädda planeten, inte minst när det handlar om klimat- och hållbarhetsfrågor. Jag tycker kanske ibland att vi är lite ensamma i världen om att driva dem med samma kraft.

Vad får detta för konsekvenser för Sverige? Det är naturligtvis en grundläggande och bra fråga. Som det ofta är, och det var flera som påpekade det, tar samarbetet ofta steg framåt som innebär någon sorts politiska överenskommelser, åtminstone på stats- och regeringschefsnivå, som sedan måste följas upp och utformas i faktiska förslag. Jag ska återkomma till det substantiella, men jag vill påpeka att det ligger väldigt mycket i fortsättningen av det som har skissats på det här mötet hur det sedan kommer att påverka Sverige.

Den direkta effekt som man kunde se var ett visst dämpat marknadstryck, kanske framför allt mot Spanien. Men vi får se hur långvarigt detta kommer att vara. Vi bör notera att vi har ett nytt möte i eurozonen nästa måndag för finansministrarna. Då kommer säkert en del uppföljningsfrågor: Exakt vad menar ni? Det kommer att visa sig hur komplicerade en del av dessa saker varit.

Bättre ordning på eurozonen menar vi också påverkar svensk ekonomi och svenska förhållanden. Det kommer alltså att påverka oss, men exakt hur kommer att framgå denna höst i utformningen och de fortsatta diskussionerna.

När det gäller vad som är substantiellt står jag för det i den meningen att jag tycker att det är substantiellt när EU-patentet trots allt kommer igenom efter 30 års förhandlingar. Jag tycker att det är substantiellt när man gör öppningar för marknadsinterventioner som man tidigare sagt nej till. Jag har inte sagt om jag tycker att de var så fullständigt riktiga och kloka, men substantiellt är det onekligen.

Frågan är dock naturligtvis hur substantiellt. Den kanske tydligaste förskjutningen är att man ändrar ordningen för vilka som är prioriterade när det gäller att få access till kapital. Detta spelar stor roll för dem som ägnar sig åt att handla med skuldpaper. När man är nödlidande har man kanske lite pengar kvar men inte så mycket, och till slut får inte alla som äger skulder sina pengar tillbaka. Ordningen är då ibland att man sätter in någon och säger ”den här ska få först”, någon som därmed blir prioriterad.

Nu säger man: Vi ändrar den prioriteringen. Andra aktörer än stater får större möjlighet att tro att de ska få tillbaka

sina pengar och stater lite mindre chans att få det. Det påverkar inte Sverige, eftersom det inte handlar om länder utanför eurozonen. Men det påverkar eurozonens länder. Vad man alltså har gjort är en förskjutning av risk från privata intressen över på stater. Jag sade inte om jag tyckte att detta var rätt. Jag har till och med invänt mot det här. Men substantiellt är det onekligen. Detta gjorde mycket riktigt att en del marknadsbedömare blev väldigt glada. Här fanns ju möjligheter att se skuldlättnader som de inte hade förutsett. Vad man tycker i Tyskland får man diskutera i Tyskland.

En annan fråga är ESM. Jag vill påpeka att ESM, som är den kommande krisfaciliteten inom eurozonen, ännu inte är på plats. Jag tror att datumet är satt till den 9 juli. Direkt efter att toppmötet var slut åkte Angela Merkel till den tyska förbundsdagen, som hade sin slutgiltiga omröstning för att få ESM på plats. Den är alltså ännu inte i gång. Men tanken är att denna nya krismyndighet ska få gå in och direktrekapitalisera spanska banker. Det är också en substantiell förskjutning som tidigare inte varit möjlig. Men den kommer med en konditionalitet, nämligen att den inte kommer att möjliggöra det förrän den europeiska finanstillsynen är på plats. För att gå tillbaka till mitt förra inlägg: Det kan ta tid, och det kräver enhällighet, som sagt.

Jag förstår att marknaden är glad även för detta. Man tänker att det kommer att bli enklare att hantera krisande banker. I Spanien är man glad därför att det går att hantera krisande banker utan att det ser ut som att staten får ökade skulder, vilket ofta leder till förstärkt marknadstryck. Återigen: Det är högst substantiellt, men man kan diskutera om det är den klokaste av lösningar.

I allt det som jag nu har nämnt är inte Sverige med och förhandlar, för detta är eurozonsspecifika frågor som kom på eurozonstoppmötet som de 17 hade. Det är skrivet i deras papper. Länken in till oss är bankunionen och bankpåverkan. Det är därför jag går tillbaka till detta. Traditionellt har detta varit frågor för hela EU-27. Det är väldigt svårt att inrätta bankregler som inte gäller gränsöverskridande, eftersom våra banker är alltmer gränsöverskridande. Vi får allt mindre av nationella banker.

I den delen tycker jag att det är helt försvarligt att Sverige är med och förhandlar. Det följer av ordförandens fråga. Vi är faktiskt rätt duktiga på de här frågorna. Vi har mycket

erfarenheter och många som kan mycket om detta. Det är många som frågar oss om både erfarenheter och råd om hur man ska utforma detta.

Jag tycker att det vore en olycka om Sverige inte var med i de förhandlingarna. Som jag har rapporterat till EU-nämnden har vi vår fulla frihet och är suveräna att fatta beslut senare i höst om vi ska vara en del av finanstillsynen eller välja att stå utanför.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Vi går vidare i talarlistan. Sverigedemokraterna är inte här. Då är det Centerpartiet, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna.

Anf. 11 FREDRICK FEDERLEY (C):

Herr ordförande! Vi går i storleksordning. Det känns viktigt för oss som är större än Sverigedemokraterna att få påverka det.

Jag tackar statsministern för redogörelsen. Jag tänkte uppehålla mig lite vid den komplexitet som finns och de olika typer av maktförskjutningar som vad jag kan se pågår i Europasamarbetet nu. Tidigare har det varit en lite tydligare bild av att det funnits en mindre krets av länder i Europeiska unionen som varit knutna kring valutan och euron. I takt med att krisen förvärrats har ett helt nytt och komplicerat läge uppstått.

Vi måste dra oss till minnes att varje kris är unik. Vi får nya erfarenheter som vi inte haft i den förra krisen. Det är därför svårt att peka ut exakta och konkreta metoder och vägar att gå för att snabbt möta den allvarliga situation som råder.

I den komplexitet som statsministern redogjorde för kan vi se att det inte längre finns en tydlig uppdelning mellan euroländer och andra. Till exempel är Sverige med och får diskutera och påverka en lång rad saker som inte kommer att påverka oss direkt regleringsmässigt, men det är å andra sidan så att om euroländerna inte får ordning på sin ekonomi kommer det att drabba vårt land i allra högsta grad. Därför är det viktigt att vi finns vid detta bord.

Jag anar nästan av statsministerns redogörelse att det finns en lite mjukare hållning från euroländerna gentemot till exempel Sverige. Tidigare har Sverige, som stått utanför valu-

tasamarbetets fulla kraft, fått lämna sammanträdesbordet vid vissa diskussioner. Men krisen har öppnat en möjlighet för oss att vara med och påverka och diskutera saker där vi kanske annars hade fått stå utanför.

Vi har goda erfarenheter med oss. Men Europa väljer i väsentliga delar att gå i en annan riktning än den som Sverige gick i under krisen. Vi har försökt se till att man har öppna redovisningar, så att vi vet vilka siffror vi har på bordet. Det får konsekvenser också för den som fattar felaktiga beslut. Man väljer nu i Europa att försöka dela risken. Liksom statsministern tror jag att det offentliga genom riskförskjutningen kommer att få ta en större smäll ifall det går riktigt illa, men jag tror också att en del av dem som kanske mest skulle behöva hålla i tyglarna riskerar att bli lite ystra, för de tror att deras risk blir lite mindre.

Vad gäller maktbiten undrar jag om statsministern upplever att man lyssnar lite mer till Sverige och om det inför framtiden går att göra någon analys av vad detta kan komma att innebära. Vi vill gärna vara med och påverka så långt som möjligt men välja vilka delar vi kan stå utanför. Är det så att man upplever att Sverige kanske har fått en lite tyngre position, eftersom vi har valt att hantera saker på ett annorlunda sätt och också har ett resultat som visar sig i starka offentliga finanser?

Anf. 12 LARS OHLY (V):

Herr ordförande! På mötet inför Europeiska rådets möte sade jag att det finns en risk att de som vill gå i en specifik riktning använder krisen som argument för att gå dit, med hänvisning till det papper som då hade presenterats, den rapport som lades på bordet bara någon dag innan. Det var väl också det vi såg. Det som kommissionens ordförande Barroso sade efteråt var att man hade fattat beslut som man inte hade kunnat vara i närheten av för bara några månader sedan. Hela tiden förskjuts gränsen för vad EU ska syssla med, hur mycket man ska fatta beslut om och vilka beslut man ska ta inom ramen för det europeiska samarbetet. Det är ytterst oroväckande, eftersom det finns många erfarenheter från tidigare av hur man har förskjutit gränser genom att fatta nya beslut, som ibland inte har berört alla medlemsstater direkt, till exempel Sverige, men som sedan indirekt gjort att det

blivit svårare för Sverige att stå utanför. Något liknande tycker jag mig se nu.

2011/12:42
2 juli

Vi hade en diskussion om de landsspecifika rekommendationerna. Där har både Anders Borg, när han varit här, och statsministern upprepat att det är Sverige som fattar besluten. De där rekommendationerna kan man väl få lägga fram om man vill, men de ska inte tas så allvarligt. Samtidigt står det tydligt i slutsatserna att medlemsstaterna kommer att införliva de landsspecifika rekommendationerna i sina kommande beslut om nationella budgetar. Det finns alltså ingen tvekan i slutsatserna om att rekommendationerna har en viss tyngd och att nationella parlament i princip ska rätta in sig. Sedan är det riktigt och rimligt att vi inte gör det. Men det är lite beklämmande att man använder slutsatserna på det sättet.

Detta gäller naturligtvis också de viktigare beslut som fattats. Det här var inte något av de viktigare. De viktiga beslut som fattats gäller framför allt bankunionen. Jag tycker att statsministerns beskrivning av bankunionen är ganska rimlig och hederlig, nämligen att detta innebär att man minskar risken för det privata kapitalet och finansmarknaden och för över det på länderna, det vill säga skattebetalarna. Det är en rimlig bedömning. Det är väl också rimligt att se att den marknadsbedömning som gjordes på börserna världen över byggde just på detta; man insåg att här fanns möjligheter att bli av med skulder, att inte behöva betala fullt ut det man fått i stöd.

Nu kan man säga att bankunionen flyttades in i EU-27. Det gör att vi indirekt även får del av de andra bitarna av den rapport som nu kommer att fortsätta att arbetas med och som man inte tog ställning till. Där fanns väldigt långtgående planer. Det var inte bara en finansinspektion som nämndes, utan till och med ett europeiskt finansdepartement. Där finns både skattefrågor och finansiella frågor som man vill ska integreras tydligt och som man också vill ge makt till det europeiska gemensamma systemet att hantera på medlemsstaternas bekostnad. När det sker samtidigt som man för över risker från privat kapital till medlemsstaterna menar jag att vi har två tendenser som är mycket alarmerande.

Därför tycker jag att det är viktigt att Sverige håller sig utanför bankunionen. Jag förstår invändningarna och problemen. Det bästa vore om den över huvud taget inte kom till stånd i sin skisserade form. Som det ser ut nu tror jag att det

skulle vara direkt dåligt för våra möjligheter att hävda nationella intressen och demokratiska förbehåll om vi skulle hamna inne i det.

Därmed tycker jag också att tröskeln för att Sverige skulle gå med i EMU:s tredje steg har höjts. Det blir svårare att argumentera för att Sverige ska gå med, vilket i och för sig kan vara glädjande för en euromotståndare. Samtidigt skulle jag helst se att man i stället för att gå fram med mer av det samma, som jag anser varit en del av problemet, nämligen en gemensam valuta för alla de 17 medlemsstaterna, skulle backa lite. Men det gör man inte alls; tvärtom vill man skapa det man kallar en verklig ekonomisk och monetär union.

Budgeten kommer vi tillbaka till. Jag vill bara säga att det finns ett starkt stöd i Sveriges riksdag för en mycket restriktiv hållning. Jag har uppfattat att regeringen förtjänstfullt företrätt den uppfattningen. Min oro är att en framtida kompromiss kanske kommer att innehålla alltför mycket av kommissionens förslag och Europaparlamentets förslag och lite för lite av förslag från de restriktiva medlemsstaterna, som vill hålla ned budgeten. Där är det bara att ge stöd för en fortsatt mycket stark hållning för att budgeten inte ska öka.

Jag har en liten randanmärkning. Rättsliga och inrikes frågor var uppe lite kort på mötet. Statsministern nämnde det inte i rapporten. Det handlar om asylsystemet. Vi har haft avvikande meningar när det behandlats i riksdagen tidigare. Vi tycker att den ökade friheten för människor att flytta inom Schengenområdet motsvaras av en minskad frihet för människor att flytta in i Schengenområdet. Vi ser att murar byggs mot omvärlden.

Slutligen finns det en mängd skrivningar om inre marknaden som jag tycker är lite problematiska, för de kan innebära olika saker. I princip skulle jag kunna ställa upp på alla de olika skrivningarna om jag fick tolka dem själv. Men det får jag inte. I varje fall är det inte min tolkning som kommer att gälla. När man talar om att undanröja hinder för inre marknaden, när man talar om att implementera tjänstedirektivet, när man talar om att alla länder ska vara med i de europeiska gas- och elnäten, när man diskuterar skattepolitiken, strukturformer på arbetsmarknaden och utstationeringsdirektivet – i alla dessa fall är jag ganska säker på att den tolkning som kommer att vara gällande när man sedan ska gå vidare är en tolkning som innebär ytterligare avregleringar, ifråga-

sättande av löntagarnas fackliga rättigheter och minskade möjligheter för en nationell lönebildning med avtal på det sätt som vi haft i Sverige, med risk för att vi får ytterligare integrering på skatteområdet och en energipolitik som bygger på gamla lösningar.

Jag ska inte måla fan på väggen, men mina erfarenheter hittills har varit att en positiv tolkning av sådana skrivningar tyvärr oftast krockar med verkligheten.

Anf. 13 DÉSIREE PETHRUS (KD):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen från toppmötet.

Jag tycker att det som statsministern säger angående den ekonomiska politiken är bra; jag delar de synpunkterna. Vi tycker att det är bra med insättningsgarantier och banktillsyn för vårt eget land. Självklart är det bra också för europeiska länder. Men det krävs en demokratisk insyn. Det är väldigt bra att statsministern betonar att besluten fattas i parlamenten och att vi inte har ett toppstyrt EU utan ett folkstyrt EU.

Jag skulle vilja gå till en annan fråga som inte har varit uppe här. Det är handelsfrågorna, frihandel och det som diskuterades om den delen. Vi kristdemokrater är naturligtvis för frihandel och tycker att det är oerhört viktigt. Samtidigt antog EU ett strategiskt ramverk för mänskliga rättigheter och demokrati och betydelsen av att låta mänskliga rättigheter och demokrati stå i centrum för EU:s utrikespolitik. Också vi i Sverige har det som en prioritet.

Vi kommer då till den del som gäller handel. Det står att det är en drivkraft för tillväxt, och det är mycket bra, och att EU ska främja fri men också rättvis handel. Det finns olika organisationer som driver frågan att det finns jordbruksprodukter från Marocko som kommer från ockuperat område i Västsahara som marknadsförs som marockanska varor. Det är i sådana fall mot folkrätten. Det är viktigt att EU har för ögonen att detta med fri handel också ska ha dimensionen rättvis med sig. Nu har OECD sagt att vi måste lägga in mänskliga rättigheter i handelsfrågorna. Jag skulle vilja få en liten kommentar om det fanns en sådan diskussion på toppmötet.

Sedan gäller det Syrien. Toppmötet begärde gemensamma åtgärder från FN:s säkerhetsråd för att öka påtryckningarna på den syriska regimen. Under helgen fick vi rapporter från

Genèvesamtalen om Syrienfrågan där Ryssland deltog. Man beslöt att man ska ha en transition i Syrien och också ta frågan till säkerhetsrådet, som jag har förstått det, precis som EU vill. Men våldet fortsätter. Vad kan EU göra mer? Hur gick diskussionerna? Tror man på att säkerhetsrådet kan komma fram? EU och Tyskland har ganska mycket kontakter med Ryssland. Känns det som att man har någon förhoppning om att komma vidare till en transition i Syrien?

Min sista korta avslutande fråga gäller Montenegro. Statsministern sade ingenting om det. Vi hade en ganska skeptisk hållning till deras fortsatta inträde i EU innan statsministern åkte ned. Jag skulle vilja ha en kommentar om det.

Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Det är alltid svårt att analysera maktförskjutning i detta samarbete. Jag tycker att vi på senare år har sett både en utveckling och en fördjupning av EU-samarbetet för att möta kriser och nya åtaganden. Det har byggts ut när det gäller klimatpolitiken, det har varit tydligt när det gällt finanskris och bankhantering.

Det handlar även mycket om de överenskommelser som vi har sedan tidigare när det gäller att stärka konkurrenskraft. Vi skulle få ett väldigt konkurrenskraftigt Europa om vi bara följde det vi redan har kommit överens om och sagt att vi ska genomföra. Sedan brister det i implementeringen.

Nu har krisen i många länder pågått i många år. De är inne på sitt femte år av kris. Flera ekonomier krymper varje år. Människor ser sänkta löner. Det är en väldig upprördhet i stora delar av Europa. Det sätter ett väldigt tryck på att EU ska utvecklas till att också bli en del av detta svar. Exakt vad den maktförskjutningen är i det EU som växer fram tror jag är svårt att säga. Visst finns det spänningar av ett slag som i och för sig inte är något nytt. Man kan notera att en sådan uppenbar spänning är medlemsstaternas autonomi och suveränitet kontra EU-gemensamma institutioners vilja att ta till sig mer av inflytande. Ofta återkommande är inte bara storleken på kommissionens förslag till budget utan också viljan till att med egna skatter hitta egna inkomster. Det är en typisk gränsfråga som konstant finns närvarande.

Europaparlamentet, där de flesta av våra partier finns representerade, tenderar att säga andra saker än vad EU-nämnden säger om hur man vill se en maktförskjutning och

att Europaparlamentet ska få väsentligt mer att säga till om. Jag kan berätta på vems bekostnad de har tänkt sig detta. Jag tycker mig absolut se den typen av förskjutningar.

En förskjutning är väldigt tydlig, och här glider det över på Lars Ohlys synpunkter. Det gäller viljan till solidaritet, resursöverföring eller riskutjämning som märks mycket tydligt. Hur man hanterar det är vad vi ser den kommande tiden. Det kommer att spela stor roll. I den delen är det lustigt. Å ena sidan säger många också på vänsterkanten: Nu får det vara slut på sparpolitiken. Länderna orkar inte mer. Grekland orkar inte mer, och Spanien orkar inte mer. Men sedan ska vi med enorm kraft hävda att inte en svensk krona ska ned och hjälpa en enda annan människa. Det är tydligen någon annan som ska fixa det.

De ska inte längre behöva spara. Spara är ett relativt ord om man har ett budgetunderskott på 10 procent. Då lever man kraftigt över sina tillgångar. Men det ska de tydligen fortsatt tillåtas att göra. Om man lever över sina tillgångar och har stora budgetunderskott innebär det att man lånar av andra för att klara att täcka sina egna utgifter. Då är tydligen den enda uppfattningen: Bara det inte är med svenska pengar. Det blir lite knepigt.

Det visar hur solidaritetsdiskussionen ser ut om riskutjämningen i Europa. Vem är det som ska stå för att täcka andras underskott och risker? Jag har hävdat de väldigt hårda svenska uppfattningarna. Det frågades hur man ser på Sverige. Jag kan berätta att de längtar efter att få in Sverige i allt detta. Vi vore så välkomna!

De vill med oss skuldutjämna. De vill med oss riskutjämna. De vill med oss ränteutjämna. De vill med oss göra stora budgetöverenskommelser om ökade åtaganden för många år framöver. Vi är jättepopulära. Då kommer det ned till: Vad ska vi säga? Solidaritet gäller andra länder, inte Sverige. Hit men inte längre. Det kan man säga, men det kommer inte att vara helt populärt. Det finns redan en hel del överföringar av resurser och riskutjämning inbyggt i detta. Jag brukar påpeka att vi har drygt 30 miljarder i medlemsavgift. Mycket av detta syftar till att fylla strukturfonder och olika insatser som går till fattigare delar av Europa. Jag tycker att det är försvarligt. Men jag ifrågasätter om vi ska ha så väldigt mycket mer av det.

2011/12:42

2 juli

Jag har på detta toppmöte argumenterat emot idén att välskötta ekonomier ska straffas genom att göra denna skuld-, risk- och kostnadsutjämning. Det är egentligen hela grundidén med merparten av de förslag som nu finns på Europas bord. Det beror, som sagt, på hur man ska se på de olika delarna.

Jag nämnde finanstillsynen. Det står inskrivet att vi ska ha en gemensam insättningsgaranti. Den är ett typexempel på detta. Vi har nationella insättningsgarantisystem som upp till en viss nivå garanterar småsparares insättningar i den egna banken. Sverige har ett sådant system. Vi är ett av de få länder i Europa som dessutom har fonderat vårt system. Vi har massvis med miljarder på fondkonton för att täcka en risk för att svenska småsparare ska se sina pengar gå förlorade. Syftet med det är att jag som småsparare ska veta att jag är säker när jag sätter in mina pengar på banken.

Eftersom jag vet att fonden finns vet jag också att jag kan få mina pengar. Då behöver jag inte springa och ta ut dem när det blir kris i banken. Det är en god idé. Det är bara det att många länder inte har någon sådan insättningsgaranti. I flera fall talas det nu om att inrätta det mer som en garanti, det vill säga att vi lovar att borga med hela skattekollektivets resurser i stället för att fondera en fond. Nu säger man att den bör bli gemensam. Då är onekligen frågan: Gemensam? Ska alltså våra redan fonderade resurser användas för att täcka den dagen då grekiska bankkunder inte längre litar på sina banker?

Det är de diskussionerna som nu pågår. Där är mitt svar: Det ska vi inte. Då får jag höra av svenska medier att jag bara säger nej. Är det någon som säger ja? Om det är någon som tycker att vi ska börja göra på det sättet ska jag gärna ta den diskussionen. Det är precis sådana diskussioner som nu förs.

Återigen: Jag har varit väldigt noggrann med att hämta mitt mandat härifrån och varit tydlig med hur vi ser på det. Men vi kommer att bli kraftigt kritiserade för att vara oss själva nog och inte se behovet av solidaritet i Europa. De kommer möjligen att undra lite: Vad menar ni med att greker och spanjorer ska sluta spara? Hur har ni tänkt er att det ska gå till? Då måste ju någon annan finansiera deras underskott om de inte själva ska fixa till det.

Jag förstår att man ofta ställer frågan hur diskussionen gick på dessa punkter. Sanningen är att detta toppmöte väldigt tydligt diskuterade ekonomiska frågor. Det finns vad vi brukar kalla agreed language om handel, som Désirée Pethrus här nämner, som vi i grunden inte diskuterade. Jag tycker att den delvis är problematisk. Det är den inte av de skäl som Désirée Pethrus frågar om utan för att ordet reciprocity finns inskrivet.

Vi ställer motkrav för handel med andra på ett sätt som ofta är en förtäckt protektionism som i realiteten omöjliggör för många att konkurrera med Europa. Vi handlar mer om ni köper av oss. Då säger de: Vi har ingenting att köpa för. Så synd. Eller vi ställer mycket höga krav på hur olika motaffärer ska se ut. Det är ett sätt att uttrycka sig som vi använt förut. Det återspeglar tydliga spänningar som finns i synen på handel i Europa.

Vi är mycket för frihandel och kan också föra rättvisediskussioner, men den stora diskussionen handlar mer om med vilka protektionistiska motåtgärder man ska bygga upp förutsättningarna för handel. Det gäller inte bara i Europa utan är mycket tydligt i stora delar av världen, vill jag påpeka.

På samma sätt var det egentligen med Syrien. Det var ingen diskussion eftersom alla visste att det följande mötet skulle äga rum och man där skulle ta hand om detta. Därför kan jag inte återspegla någon förhoppning. Det verkar som att fortsatt den fundamentala konflikten i världssamfundet mycket styr huruvida världen kan gå vidare eller inte.

Till sist vad gäller Montenegro var det som sades att Europol under hösten ska göra en granskning av den organiserade brottslighetens utbredning i Montenegro. Med det lät vi oss nöja så att de kunde få kandidatstatus. Jag minns att jag nämnde skillnaden inför mötet mellan att få kandidatstatus och påbörja förhandlingar. De har inte ens påbörjat förhandlingar. Det är ett sätt att lägga tryck på förändringar. Det är avlägset med medlemskap. Vi tror att vi på det här sättet kan lägga större tryck på att rättssystemet i Montenegro ska förbättras.

Anf. 15 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Jag är alldeles övertygad om att statsministern följer det mandat som han säger sig följa från förra EU-nämndsmötet. Det var bara Socialdemokraterna som

hade en åsikt om att man inte skulle sätta käppar i hjulet för euroländerna om man vill ha ökad banktillsyn eller insättargaranti.

Jag tror att det är att blanda bort korten lite grann när statsministern börjar tala om insättargaranti och att Sverige ska vara med. Det är väl över huvud taget inte någon som har sagt något om det. Däremot har vi sagt att vi inte tycker att det är rimligt att man sätter käppar i hjulet om euroländerna försöker reda upp sin situation på det sätt som de önskar.

Det är bra att statsministern nu har bytt uppfattning och tycker att det är rimligt att euroländerna får göra det. Sedan får vi väl ta ställning till huruvida Sverige ska ingå i den tillsynen. Jag tror att det skulle vara väldigt svårt.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Jag skulle gärna vilja ha ett klargörande. I den fortsatta diskussionen, är det klart om Sverige ska delta även i förhandlingarna och diskussionerna om insättargaranti och bankresteringsmekanism, eller vad vi ska kalla det? Det gäller även frågorna hur utomstående länder ska kunna delta på något sätt i ECB:s beslutsfattande. Den svenska ambitionen måste väl vara att vi ska vara med och diskutera detta. Vad är läget, statsministern?

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag ska gärna medge att jag ändrar uppfattning någon gång. Men det är bättre om jag då har gjort det. Jag har varit väldigt noggrann med att beskriva det. Jag har i och för sig inget problem med att slutsatserna av detta kanske blir att eurozonen gör ytterligare en fördjupning.

Vi har haft en liknande diskussion när det gäller fiscal compact. I realiteten blev det sedan så att ett mellanstatligt avtal slöts eftersom det inte var möjligt på 27-nivå att göra en traktatsförändring efter att Storbritannien hade sagt nej till det. Detta innebär i realiteten att en grupp länder, inklusive Sverige, tillät en fördjupning för 17 länder.

Så visst är svaret att jag kan tänka mig det. Men denna fördjupning kommer mycket nära frågor som kopplar till inre marknaden, till banker som är gränsöverskridande och också till i grunden svenska intressen. Det är inte bara att säga till

dem att göra vad de vill eftersom det också kommer att få en återverkan på oss.

2011/12:42

2 juli

Min uppfattning är att även om vi landar i slutsatsen att de får göra en fördjupning i vilken Sverige till slut väljer att stå utanför är det i alla fall ett värde att vara med och diskutera hur själva utformningen ser ut av det enkla skälet att vi inte vet exakt hur det blir. Det är därför jag hänvisar till bland annat eurozonens egen referens där man skriver: *involving the ECB*. Vad betyder det? Är det bara ECB? Är det ECB och någon annan? Hur ska det i så fall utformas? Det är där man har tänkt sig att lägga finanstillsynen.

Det finns inga öppningar såsom det har beskrivits, vilket vi inte heller har efterfrågat, för att någon utanför eurozonen skulle få gå in i ECB. Det är vår kritik mot detta, nämligen att vi inte har någon röst och inte något inflytande i ECB. Om man lägger en europeisk finanstillsyn där står Sverige utanför.

Vi har också invändningen att det möjligen läggs för mycket på ECB. ECB har redan penningpolitik och makroekonomisk tillsyn. Om man även lägger finanstillsynen där blir det en supermyndighet som man kan diskutera. I Sverige har vi snarare försökt ha en ordning där vi delar detta något mellan olika institutioner, allt för att naturligtvis få bästa möjliga tillförlitlighet och trovärdighet i systemet.

Mitt svar är helt enkelt att detta inte är färdigt ännu. Jag vill återkomma till en annan sak som jag har sagt många gånger. Det är 17 länder som har euron. Sedan står några länder i kö för att komma in i euron. De står olika långt ifrån. Några har mycket bråttom att komma in och beskriver det som ett stort politiskt mål. Några länder har sagt att det inte alls är aktuellt med mindre än att det sker en stor folkopinionsförskjutning – alltså Sverige. Två länder har opt-outs – Storbritannien och Danmark. Men det står inte tio länder utanför euron bredvid varandra. De är snarare placerade lite olika i närheten av eurozonen. Det påverkar hur benägna de är att säga att de också vill bli en del av finanstillsynen. Det kan alltså komma till ett läge där det blir 17 plus några till. Återigen är det mycket intressant vilka några till i så fall är innan vi har de färdiga svaren på exakt vad det är för finanstillsyn vi talar om.

Vi har i realiteten via slutsatserna såsom de har utformats och via referensen till artikel 127 – det är en paragraf för alla

27 – fått ett krav på enhällighet, som detta är skrivet, och därmed också ett svenskt inflytande. Det tycker jag att vi ska använda för att påverka processen. Men något bredare inflytande än så har inte utlovats.

När det gäller hela marknadsmekanismen i eurozonen är det de själva som opererar den. Och, som sagt, finansministrarna ska träffas nästa måndag – då är Sverige utanför – om finanstillsyn och bankunion. I bankunionen ingår för övrigt också insättningsgarantin. Det skissas som en del av bankunionen. Även beträffande den måste vi ställa oss frågan hur det görs symmetri kring detta.

Frågorna är nu anhängiggjorda och återkommer under hösten. Jag har förbehållit Sverige rätten att i slutändan välja att stå utanför i enlighet med vad EU-nämnden har sagt. Men jag har också sagt att det är av svenskt intresse att försöka vara med och påverka utformningen.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Det uppföljningsmöte med finansministrarna som statsministern nämnde äger rum nästa vecka, och vi har ett EU-nämndssamråd på torsdag för att förbereda det.

Därmed tackar vi statsministern för återrapporten och för i dag.

Innehållsförteckning

2011/12:42

2 juli

1 § Europeiska rådet	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 4 MARIE GRANLUND (S).....	4
Anf. 5 GUSTAV Blix (M)	5
Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	6
Anf. 7 KEW NORDQVIST (MP)	8
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	9
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 11 FREDRICK FEDERLEY (C)	11
Anf. 12 LARS OHLY (V)	12
Anf. 13 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	13
Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	14
Anf. 15 MARIE GRANLUND (S).....	17
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	17
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	18